

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З 1955 ГОДА ●

● NO.39 (3351) ●

● ЧАЦВЕР, 10 КАСТРЫЧНІКА, 2013

ШТОТЫДНЁВІК “ГОЛАС РАДЗІМЫ” МОЖНА ЧЫТАЦЬ У ІНТЭРНЭЦЕ: WWW.GOLAS.BY

Дубкі ля Бабруйскай крэпасці

Больш за 500 дэлегатаў з усёй Беларусі сабраў фінал XI Рэспубліканскага экафоруму ў Бабруйску **Стар. 2**

Восень — вясельная пара

У Музеі народнай архітэктуры і побыту зладзілі Восеньскі фэст, прысвечаны каханню і шлюбу **Стар. 3**

Гармонія прыгажосці

Мінчанка Ганна Малярова стала віцэ-чэмпіёнкай свету па бодзіфітнэсу **Стар. 4**

ЯК СПРАВЫ, ДЫЯСПАРА?

Кветкі ў вянок

Культура, традыцыі і звычаі беларусаў былі шырока прадстаўлены на этнакультурным фестывалі ў Малдове. Адметны падворак, які ладзіла Беларуска суполка пры падтрымцы пасольства Беларусі, наведалі высокія госці.

Напрыканцы верасня ў Кішынёве ладзіўся Рэспубліканскі этнафэст, ужо трынаццаты па ліку. У тым яркім, прыгожым свяце прынялі ўдзел каля 70 рэспубліканскіх і муніцыпальных этнакультурных суполак, а ўсяго былі прадстаўлены каля 50 нацыянальных меншасцяў Малдовы. Мне ж прыемна сказаць: і беларусы годна, хораша, з добрым густам расказалі пра Бацькаўшчыну, свой народ. Наша родная беларуская культура, традыцыі і звычаі былі шырока прадстаўлены на фэсце. Прычым гэта быў самы маштабны за апошнія гады беларускі падворак! А зладзіла яго наша суполка пры падтрымцы пасольства Беларусі ў Малдове.

Чым жа прывабліваў да сябе шматлікіх гасцей беларускі падворак, што стварылі мы ў Цэнтральным парку Кішынёва? Нам удалося паказаць удзельнікам і гасцям

фэсту цікавыя кнігі, вырабы народных майстроў, традыцыйныя сувеніры. Тыя, хто завітаў да нас, маглі больш даведацца пра культуру, традыцыі і звычаі беларусаў, пазнаёміцца з эканамічным і турыстычным патэнцыялам краіны, пакаштаваць смачныя стравы нацыянальнай кухні ды напоі ў стылізаванай беларускай хаце. Гасцей сустракалі сябры Беларускай грамады ў Малдове ў нацыянальных строях. На падворку гучала жывая музыка, беларускія песні.

Ды не толькі ў мінулае роднага краю прапаноўвалі мы заглянуць гасцям. На падворку ладзілася выстава беларускіх тавараў, якія можна набыць і ў Кішынёве, іншых гарадах Малдовы. У прыватнасці, гэта якасная, прыгожая керамічная плітка таварыства “Керамін”. Была прадстаўлена інфармацыя пра вядучых беларускіх вытворцаў, іх дэле-

рах у Малдове, а гэта такія вядомыя брэндзы, як МТЗ, МАЗ, БелАЗ, “Мілавіца”, “Атлант”, “Гэфест”, “Белшына”, “Белкамунмаш” ды іншыя. Падрыхтавалі мы таксама і мультымедычную прэзентацыю эканамічнага і турыстычнага патэнцыялу Беларусі. Многім цікава было разглядаць фотавыставу пра Беларусь, дзейнасць Беларускай грамады ў Малдове. А нехта са здзіўленнем гартаў беларускія кнігі, зборнікі вершаў і прозы беларускіх пісьменнікаў, якія жывуць у Малдове: гэта Іван Рахуба, Мікалай Шляпо, Іван Батрачкін ды іншыя.

Асабліваю цікавасць у наведвальнікаў нашага падворка выклікала выстава пудзілаў рэдкіх жывёл і птушак. Іх прадставіў сябра Беларускай грамады ў Малдове, адзін з вядомых паляўнічых краіны, таксідэрыст Анатоль Брэднеў.

На фестывалі было сябе

Беларусы Кішынёва вітаюць на сваім падворку Прэзідэнта Малдовы Мікалае Цімафці

дзе праявіць і дарослым, і дзецям. Нашы дзіцячыя і моладзевыя мастацкія гурты і этнафальклорныя ансамблі паказвалі фрагменты народных абрадаў, беларускія танцы. Сябры абшчыны спявалі папулярныя беларускія песні, чыталі вершы пра Беларусь, у тым ліку і ўласныя.

Беларускі падворак на этнафэсце наведалі высокія госці: Прэзідэнт Малдовы Мікалае Цімафці, старшыня парламента Ігар Корман, прэм’ер-міністр Юрый Лянкэ. Пад час гутаркі з Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Беларусі ў Малдове Вячаславам Асіпенкам ды сябрамі Беларускай грама-

ды ў Малдове прадстаўнікі вышэйшага кіраўніцтва Малдовы казалі: яны вельмі ўражаныя ўбачаным. Ім спадабалася, што беларусы творча прадставілі нацыянальны каларыт Беларусі, самабытнасць нашай культуры. Гасцям прыйшліся даспадобы і нацыянальныя стравы, беларускія напоі. Прэм’ер-міністр Юрый Лянкэ прызнаўся, што ўпершыню паспрабаваў беларускія дранікі і дадаў: яны вельмі смачныя! Таксама беларускае падвор’е наведалі прадстаўнікі пасольстваў многіх краін, акрэдытаваных у Малдове.

Этнакультурны фестываль, які праводзіцца ў Мал-

дове пад дэвізам “Адзінства праз разнастайнасць”, вельмі спрыяе развіццю міжкультурнага дыялогу, умацоўвае сяброўскія стасункі паміж прадстаўнікамі розных этнасаў, якія жываюць у Малдове. Дзякуючы фэсту мы лепш ведаем сяброў, традыцыі і звычаі народнасцяў, якія жывуць побач. На фэсце прадстаўнікі ўсіх этнасаў Малдовы сустракаюць гасцей у нацыянальных касцюмах. І беларусы тут — на вышыні. У вянок нацыянальных культур мы дадаем свае непаўторныя кветкі.

Юрый Статкевіч, старшыня Беларускай грамады ў Малдове

СВЯТЫ

“Дажынкi” вялікія і малыя

Восеньскія фэсты, на якіх ушаноўваюць земляробаў, праходзяць і ў Беларусі, і за яе межамі

Іван Іванаў

Пра вялікія рэспубліканскія “Дажынкi” — традыцыйны, ужо 17-ы фэст-кірмаш сельскіх працаўнікоў у Жлобіне — пісалі, бадай, усе беларускія выданні. Горад металургаў пахарашэў і абнавіўся да свята, там пабудавана і рэканструявана больш за трыста аб’ектаў, абноўлены дзясяткі дамоў і вуліц, электрыфікавана чыгунка, якая злучае рэгіён з Мінскам. Жлобін годна і гасцінна сустракаў герояў жніва. Лепшым уручылі больш за дзясятка

аўто. А што добры працаўнік сёння ў краіне на цану золата, сведчыць такі факт: камбайнёр Міхаіл Байдакоў са Шклоўскага раёна намалаціў за сезон больш за 6 тысяч тон збожжа. Удзельнікаў урачыстасці вітаў Прэзідэнт Аляксандр Лукашэнка, ладзіўся для іх святочны канцэрт.

Менш шырока асвятляюцца ў прэсе “Дажынкi” абласныя, а яны таксама праходзяць штогод, і што-раз у новых райцэнтрах. На свяце ў Жлобіне Прэзідэнт выказаў меркаванне, што, магчыма, яны будуць ладзі-

У Кургане сёння свята!

ца ў кожным раёне: у адным з аграгарадкоў. Такім чынам штогод у парадак будзе прыводзіцца адзін аграгарадок,

і гадоў праз 10-15 у краіне будзе вялікая колькасць добраўпарадкаваных па самым апошнім слове паселішчаў.

Гэтаксама можна змяніць і знешняе аблічча райцэнтраў. “Трэба падумаць аб новай сістэме правядзення свята”, — сказаў Прэзідэнт.

Шануюць народныя хлеббаробскія традыцыі і беларусы замежжа. Так, у рэдакцыю даслала здымкі кіраўніца суполкі “Бацькаўшчына” Людміла Урванцава з Кургана. На іх бачна, што і абрад Дажынкi актыўна суполкі не забываюць. Расказваючы летам, у Беларусі пра дзейнасць курганскай “Беларускай хаткі”, яна заўважыла: музей ствараўся дзякуючы

матэрыялам, прынесеным суайчынікамі. Актывісты ездзяць у этнаэкспедыцыі па беларускіх вёсках: збіраюць там матэрыял. Нават кнігу напісалі! “Паводле тых звестак сёлета будзем аднаўляць абрад Дажынак, — дзялілася Людміла. — Раней у нас было мала інфармацыі пра яго. Толькі адна з жанчын, якая да вайны жыла ў Беларусі, распавяла падрабязнасці абраду на Магілёўшчыне”.

Пра тое, як “Дажынкi” адсвяткаваліся беларусы ў Іркуцкай вобласці, мы раскажам у наступным нумары.

НАВАКОЛЛЕ

Дубкі ля Бабруйскай крэпасці

Больш за 500 дэлегатаў з усёй Беларусі сабраў фінал XI Рэспубліканскага экафоруму

Іна Ганчаровіч

Экафорум сёлета прысвячаўся Году экалагічнай культуры і аховы навакольнага асяроддзя. Якім будзе заўтрашні свет? Ці будзе ў ім утульна нашым нашчадкам? Пытанні аховы наваколля, рацыянальнага выкарыстання прыродных рэсурсаў — прыярытэтнымі ў дзейнасці дзяржавы. Таму ідзе перабудова, удасканаленне тэхналагічных працэсаў. Змяняюцца аб'ёмы скідаў забруджальных рэчываў у прыроднае асяроддзе. Склалася сістэма мерапрыемстваў, скіраваных на ахову наваколля. І экафорумы таксама штогод становяцца вялікім сходам, на якім падводзяцца вынікі “зялёнага руху” за год. Першы экафорум прайшоў у 2003-м у Оршы, затым гасцей прымалі Горкі, Полацк, Мядзел, Браслаў, Рэчыца, Бела-вежская пушча, Гродна, Брэст і Маладзечна.

Сёлета сталіцай экафоруму, на які сабралася больш за 500 дэлегатаў, стаў Бабруйск. Зацікаўлены дыялог вялі прадстаўнікі ўлады, прыродаахоўных службаў, грамадскіх суполак, устаноў адукацыі і культуры. Прыехалі і проста неаб'якавыя людзі, якія ўмеюць цаніць, берагчы прыгажосць Айчыны.

Гасцей і ўдзельнікаў на ўрачыстым адкрыцці форуму вітаў Міністр прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя Уладзімір Цалко. Ён зачытаў прывітальнае слова ад Прэзідэнта, уручыў дыпламы і ганаровыя граматы прадстаўнікам шэрагу прадпрыемстваў, устаноў і арганізацый, што дбаюць пра ахову наваколля. Намінацый шмат. У конкурсе на лепшае сеткавае гідраметэаралагічнае падраздзяленне першай (сярод

Прыгожай атрымалася цырымонія пасадкі дубкоў ля Бабруйскай крэпасці

іншых пяцідзсятці) прызнана метэастанцыя Валожына. Лепшая аўтатранспартная арганізацыя ў працы па зніжэнні забруджвання атмасфернага паветра — “Беларуськалій”. А павучыцца таму, як трэба азеляняць і добраўпарадкаваць тэрыторыю, варта ў “Віцебскаблгаза”, дзе навалі ўзорную прыгажосць і паблізу іншых сваіх аб'ектаў: аўтазаправак, кафэ.

Пабольшала таксама заслужаных людзей, якія маюць званне “Ганаровы экалог” і адпаведны нагрудны знак. Шмат цікавага можна было пабачыць на традыцыйнай выставе “Сучасныя тэхналогіі ў галіне аховы і выкарыстання прыродных рэсурсаў”. Каля сарака прадпрыемстваў прадставілі навінкі, распрацоўкі. Карысны досвед абыходжання з адыходамі ёсць у Брэсце, на прадпрыемстве “Магілёўхімвалакно”,

новыя прэпараты распрацаваны для аграгаспадарак, былі прадстаўлены і іншыя інавацыйныя праекты, распрацоўкі. Прыцягвала ўвагу распрацоўка беларуска-нямецкай кампаніі “Фрэбар”, створанай на базе Барысаўскага завода медпрэпаратаў: яна займаецца вытворчасцю “штучнай ныркі” для гемадылізу. Адзінае такое прадпрыемства ў Беларусі і адно з чатырох у свеце.

Былі экскурсіі на шэраг прадпрыемстваў, якія рацыянальна выкарыстоўваюць рэсурсы, аберагаюць наваколле. У філіяле “Сервалюкс Агра”, напрыклад, ёсць унікальная ўстаноўка, у Беларусі адзіная, якая цалкам ачышчае прамыслова-бытавыя сцёкі прадпрыемства і прылеглага аграгарадка, прычым з мінімальным прымяненнем рэагентаў. А “сухі астатак” ідзе як угнаенні

на палі. Заехалі госці форуму і на бабруйскую пляцоўку для пасобнага збору смецця. Там 30 кантэйнераў, асобна можна выкідаць пластык, дробную бытавую тэхніку, шыны, адходы шкла...

Запомняцца ўсім два мерапрыемствы, у якіх паўдзельнічалі і многія бабруйчане. Гэта было зарыбленне ўчастка Бярэзіны каштоўнай пародай рыб: туды выпусцілі маладую сцерлядзь. Яна ў нашай краіне пад пагрозай знікнення і занесена ў Чырвоную кнігу, хоць раней лічылася прамысловым відам. А яшчэ заклалі памятную алею з маладых дубкоў каля Бабруйскай крэпасці. Напэўна, тыя 11 дрэў стануць напамінам нашчадкам пра паважлівае стаўленні беларусаў да прыроды.

Эстафету наступнага экафоруму прыняла Гомельшчына.

Каравай для сяброў

Беларусы з тальяцкай суполкі “Нёман” разам з партнёрамі адзначылі Міжнародны дзень міру

Гэты дзень Генеральная Асамблея ААН абвясціла ў 1982 годзе — як дзень усеагульнага спынення агню ў ваенных канфліктах, адмовы ад гвалту. Свята адзначаюць 21 верасня мільёны людзей па ўсім свеце: гэта заклік не толькі задумацца пра мір, але і зрабіць нешта дзеля яго. Штогод адзначае гэты дзень і актыўная суполка “Нёман”. Як вядома, Тальяці — горад шматнацыянальнага, таму ўсім тут важна жыць у міры і згодзе.

Імпрэзы да свята мы ладзілі двойчы: спачатку ў 46-й школе, потым — у дзіцячым доме-школе “Адзінства”. Нашы партнёры з дзіцячага дома спякі вялікі сімвалічны каравай, якім і частавалі ўсіх гасцей, удзельнікаў канцэртнай праграмы. А выступалі ў ёй ансамблі беларускай песні. Як знак нашай шматгадовай супрацы, мы падарылі дзіцячаму дому дыск з запісамі песень гуртоў “Купалінка” і “Зорачкі”.

Варта звярнуць увагу на важную акалічнасць таго, як адзначалі мы ў Тальяці Міжнародны дзень міру. Нават па ходзе канцэртаў, якія ладзіліся, хацелася паказаць: таленты ёсць у розных краінах, сярод людзей розных нацыянальнасцяў. І праграму мы выбудоўвалі так, каб побач з беларускімі нумарамі былі і іншыя. Таму ў канцэртах прымалі ўдзел і армянскі ансамбль, і ўкраінскі дуэт. Атрымалася здорава!

Сяргей Шылкін, г. Тальяці

На імпрэзе ў Тальяці

ПЛАНЕТА ЛЮДЗЕЙ

Галоўнае ўбачыць толькі сэрца

На Міжнародным фестывалі творчасці інвалідаў па зроку Расіі, Украіны і Беларусі “Крылы надзеі”, які прымала Курская зямля, былі нашы землякі. Яны — у ліку дыпламантаў конкурсу “Пачуць адзін аднаго”.

Фестываль ладзіўся пры падтрымцы Мінкультуры Расіі, намаганнямі Камітэта па культуры Курскай вобласці. А задумалі яго правесці ў Курскай абласной спецыяльнай бібліятэцы для сляпых імя В. С. Алёхіна, дзе дырэктарам Вольга Самойлава. Дарэчы, жыццё самога пісьменніка-франтавіка Васіля Сямёнавіча Алёхіна, які ў 1943-м у ліку ўральскіх добраахвотнікаў пайшоў на фронт і ў выніку цяжкага ранення на 3-м Беларускім фронце з часам амаль цалкам

страціў зрок, многім можа стаць прыкладам мужнасці, стойкасці перад тварам цяжкіх выпрабаванняў. Не дарма яго кнігі ёсць у экспазіцыі “Людзі карчагінскага духа” ў Літаратурна-мемарыяльным музеі Мікалая Астроўскага ў Сочы.

Рыхтаваліся да фесту з лютага. На сайце бібліятэкі была інфармацыя пра конкурс “Пачуць адзін аднаго” (а цяпер там ёсць і яго вынікі), і больш за 160 інвалідаў па зроку з трох братніх краін адгукнуліся, дасылалі свае вершы, прозу і музычныя творы. Урэшце ў Курску прайшла цёплая, хвалюючая сустрэча сяброў, таварышаў. Яе блаславіў протаіерэй Васіль Іванічка, які падкрэсліў: таленты даюцца нам ад Бога, і таму кожны падобны фест ёсць услаўленне Усявышняга, уклад у гісторыю і культуру.

Дыпламанты конкурсу С. Каленчукова і М. Арбузаў

Удзельнікі фестывалю — мужныя і моцныя духам людзі, якія, нягледзячы на перашкоды, змаглі прыехаць у Курск. Што ж, для сапраўднага таленту, кажуць, няма межаў. Літаратурна-музычная частка фесту ўключала комплекс імпрэзаў, цікавых людзям з праблемамі зроку. Урачыстае адкрыццё прайшло ў Курскай дзяржфілар-

моніі. Удзельнікі фесту наведвалі Курскі музычны каледж для сляпых, рэабілітацыйны цэнтр Усерасійскага таварыства сляпых. Аўтары мелі магчымасць сустрэцца з чытачамі, ладзіўся віртуальны арт-мост з пісьменнікамі трох краін. На пляцоўцы перад абласной бібліятэкай для сляпых выступалі госці фесту, ладзіліся экскурсіі па Кур-

ску і ў Каранную пустынь.

Фэст “Крылы надзеі” і конкурс “Пачуць адзін аднаго”, дастасаваны да яго, далі магчымасць інвалідам, якія займаюцца літаратурнай творчасцю, паказаць здольнасці на міжнародным узроўні. На разгляд журы конкурсу, якое ўзначальваў старшыня мясцовай суполкі Саюза пісьменнікаў Расіі Мікалай Грэбнеў, паступіла больш за 1000 твораў!

На фест былі запрошаны і члены Рэчыцкай раённай арганізацыі Беларускага таварыства інвалідаў па зроку Мікалай Арбузаў і Святлана Каленчукова. Апошняя, дарэчы, фестываль “Крылы надзеі” прынес прызнанне: ёй уручаны Дыплом трэцяй ступені ў намінацыі “Вершы”. Дыпламантамі сталі і нашы сябры з Гомеля, якія не змаглі паехаць на фест: Дар’я

Дарошка трэцяя ў намінацыі “Проза”, (гам першая Таццяна Сацук з Мінска!), а Уладзімір Чаравухін другі ў намінацыі “Вершы”. Усе яны жывуць, не бачачы святла, але, як казалі героі твораў Антуана дэ Сент-Экзюперы, галоўнае вачыма не пабачыш: відучае толькі сэрца...

У Курску ўдзельнікі фесту ў поўнай меры адчулі, што такое раскоша чалавечых стасункаў. А іх нішто не можа нам замяніць і ў самыя цяжкія часы. Сардэчнасць стасункаў дапамагае выжыць, выстаць у любых сітуацыях, выбраць правільныя арыенціры ў жыцці. Усе ўдзельнікі фесту набылі аднадумцаў і новых сяброў, востра зразумелі: не трэба здавацца, калі нават вельмі цяжка.

Наталля Казінцова, старшыня Рэчыцкай раённай суполкі Беларускага таварыства інвалідаў па зроку

ТРАДЫЦЫ

Восень — вясельная пара

У Музеі народнай архітэктуры і побыту зладзілі Восеньскі фэст, прысвечаны каханню і шлюбу

Дзіяна Аляксандрава

Музей ў пасёлку Азярцо пад Мінскам на дзень пераўтварыўся ў своеасаблівы палац, ці, дакладней, вёску шлюбу. Вядома, беларускі скансэн любяць наведваць маладыя ў дзень вяселля ды ладзіць фотасесіі сярод маляўнічых краявідаў і старажытных пабудоў. А тут усё было грунтоўна, не “праездам”...

Узгадаем: чаму гэта восень была раней найбольш прыдатным часам для вяселляў? Калі працу ў полі завяршалі, а ў свірнях, засеках і суртаннях усяго было багата, надыходзіў час адпачынку, весялосці. Сяляне выязджалі ў гарады й мястэчкі на кірмашы. З запрашэння на кірмаш і пачаў выступленне фальклорны гурт “Шчодрыца”. Музыкі спявалі і танчылі, а каб стварыць атмосферу кірмашу, прадавалі глядачам яблыккі, сувеніры з саломкі і... шкарпэткі. А што, з халоднай восенню, як сёлета, і валёнкі, пэўна, пайшлі б са свістам. На свяце можна было і ручнікі набыць, і традыцыйныя лялькі, і керамічныя вырабы — шмат чаго прадавалі народныя майстры.

Ды апроч кірмашоў восенню была яшчэ адна нагода для святкаванняў. Такой парой — ад пачатку восені і да Пакроваў — у вёсках гралі вяселлі. Здаўна казалі: “Прыйшлі Пакровы — раве дзеўка, нібы карова”. А чаму раве? Бо замуж хоча... Калі не

Вясёлая гэта справа: гуляць у традыцыйнае беларускае вяселле

сасватаюць яе да Пакроваў, то цэлы год яшчэ ў дзеўках хадзіць. Як тут не заравеш... “На Беларусі пачыналі аддаваць дзяўчат замуж у 17 гадоў, — нагадала бабка Параска, вядучая свята, у ролі якой была супрацоўніца музея Лідзія Малькевіч. — І калі да 25 гадоў дзяўчына замуж не выйшла, на яе бацькоў накладалі штраф: з багатага двара — 50 рублёў, з сярэдняга — 25, з беднага — як палічыць вясковае начальства. А дзеўка тая звалася: паспялухай?”

Да замужжа дзяўчаты пачыналі рыхтавацца з дзя-

цінства. Кожная павінна была сабраць куфар пасагу — ручнікоў наткаць, кашуляў, абрусоў ды поцілак на вышываць... Падчас вяселля куфар той адчынялі ды неслі праз усю вёску, паказваючы ўсім, наколькі працавітая дзяўчына. Добрым знакам было, калі хлопцы, якія неслі яго, аж прагіналіся ад цяжару: ой, шмат добра нарыхтавала дзяўчына! Але ж не ўсе паспявалі сабраць добры пасаг, таму йшлі на розныя хітрыкі. “Паглядзелі на дно куфра, а там — каменне!” — абуралася муж Параскі дзед Панцялей (ролю яго вірту-

озна выканала архітэктар музея Жанна Каўшарова), распавядаючы розныя вясельныя байкі.

Паслухаўшы байкі, нясцерпна захацелася пабачыць той чуд — беларускае вяселле — на свае вочы. І гэта ўдалося: элементы сялянскага вяселля з Цэнтральнай Беларусі рэканструявалі супрацоўнікі музея. Наведвальнікаў запрасілі да адной з хат. Сама, як цяпер кажуць, шлюбная цырымонія ў нашых продкаў яшчэ на пачатку мінулага стагоддзя мела шмат рытуалаў і сімвалаў. Бо прашчыры ўмелі весяліцца,

ды яшчэ і ўкладваць у дзеі глыбокі сэнс! Абрад пачынаўся так: брычка з маладымі пад’язджала да брамы двара. Там іх з пляшкамі вады і караваем сустракалі свацця і маці нявесты. Маладыя сыходзілі з брычкі, ақуналі ў ваду рукі — каб сямейнае жыццё пачалося з чысціні — і становіліся разам на ручнік. У народзе казалі: “На ручнік кажаць — век адзін аднаго кажаць”. Пасля сужэнцаў вялі ў двор, пасыпаючы зернем: на багатае жыццё.

Там жаніха з нявестай чакала некалькі выпрабаванняў. Адно з іх — “паясок” —

дапамагала вызначыць, хто ў доме гаспадаром будзе. На падлогу клалі кароткі й вузкі паясок, і маладыя становіліся спінамі адно да другога так, каб ён апынуўся паміж нагамі. Пад музыку ж пачыналі церціся спінамі, а як толькі гучанне змаўкала, трэба было выцягнуць паяс: хто першы, той і стане галоўным у сям’і. У Азярцы спрытнейшай аказалася нявеста. Ды й жаніх у наступным іспыце паказаў сябе годна. Яго адвялі ад дзяўчыны і загадалі на кожны крок прыдумаць ласкавае найменне для яе. Праз “пекную”, “прывабную”, “пяшчотную” ды “самую лепшую” хлопец дайшоў да каханай. Быў і першы танец маладой пары, а пасля маці нявесты павяла сужэнцаў у асобны пакой, каб распавесці пра шлюбную ноч...

Тым часам за сталом з’явіліся падсатныя маладыя. І калі сапраўдныя жаніх з нявестай вярнуліся, то, каб адваяваць месца, ім загадалі станчыць, з чым яны выдатна справіліся.

А пасля ўсе госці атрымалі ўлеткі з віншаваннямі, якія павінны былі потым прачытаць ды падараваць пары. Пры тым нават кітайка, якая аказалася ў Азярцы, пад гучныя воплескі павіншавала жаніха з нявестай... па-беларуску! А адзін мужчына так пранікся абрадам, што падараваў ім сапраўдныя грошы. Ну і якая ж вечарына без танцаў! Пад гармонік усе кінуліся ў скокі.

ПОВЯЗЬ ЧАСОЎ

Са святыняй на руках

Арыгінал абраза Божай Маці Юравіцкай захоўваецца ў Кракаве. Ці вернецца ён на Палессе, у Юравіцкі манастыр?

Лявон Целеш

Шмат загадзак зберагае вёска Юравічы. Хоць першы пісьмовы ўспамін пра яе датуецца 1510 годам, ды людзі жылі там і да нашай эры. Першыя археалагічныя раскопкі ў 1929 годзе далі сведчанні таго, што 26 тысяч год таму ў Юравічах было пасяленне людзей. Шырока вядома паселішча і дзкуючы абразу Маці Божай Юравіцкай Літасцівай: яго копія ёсць у мясцовым манастыры. Маці Божая Юравіцкая лічыцца апякункай Палесся, а цудатворны абраз ушаноўваючы і праваслаўны, і католікі. Цяпер святыня спрыяе адраджэнню рэлігійнага жыцця ў палескім рэгіёне. Ужо некалькі год у першыя дні верасня абраз выстаўляюць у Мазы-

ры, у Свята-Міхайлаўскім кафедральным саборы, а 13 верасня з хросным ходам апякунка Палесся вяртаецца ў Юравіцкі манастыр.

Сёлета і мне пашчасціла быць у тым ухросным ходзе. З раніцы ў саборы прайшла Літургія, якую ўзначальваў Праасвяшчэннейшы ўладыка Леанід, епіскап Тураўскі і Мазырскі. Напярэдадні мне выпала сустрэцца з ім, перадаць часопіс “Наша вера” з артыкулам прафесара Адама Мальдзіса пра складаны лёс абраза. Пасля Літургіі ад сабора пачаўся хросны ход, святыню неслі на руках. Урачыстае шэсце па вуліцах майго роднага горада сабрала сотні вернікаў розных узростаў. Кіламетраў пяць мы йшлі пешшу, потым ехалі ў камфартабельных аўтобусах, і зноў пешшу прайшлі

па Юравічах. Перад уваходам у манастыр Раства Прасвятой Багародзіцы быў малебен, і абраз вярнуўся на ранейшае месца.

Упершыню ў гістарычных хроніках абраз Маці Божай Юравіцкай згадваецца з XVII стагоддзя. Кажуць, вясной 1673 года душпаствырскія справы прывялі ксяндза львоўскага калегіума Марціна Тыраўскага на Палессе. Пры ім быў абраз Багародзіцы, які ўжо тады займаў вядомасць як цудатворны. У Юравічах на ўзвышшы святар збудаваў капліцу, там змясціў абраз. У народзе ёсць сведчанні пра шматлікія цуды, якія адбываліся з яго дапамогай. Пачаліся масавыя паломніцтвы-пілігрымкі ў Юравічы, абраз стаў вядомым у Кіеўскім, Чарнігаўскім,

Мінскім ваяводствах. З часам на месцы каплічкі вырас вялікі мураваны касцёл. Апошнім яго пробашчам да 1864 года быў ксёндз-канонік Гуга Гадзецкі. Часы былі смутныя і, дбаючы пра зберажэнне абраза, ён вырашыў замяніць яго на дакладную копію. Стварыла яе мастачка з Піншчыны Алена Скірмунт, а сапраўдны абраз пробашч перадаў на захаванне Габрыэлі Горват, вядомай у акрузе вельмі набожнай верніцы. Тая амаль два дзесяцігоддзі зберагала святыню, а незадоўга да скону адправілася ў польскі Кракаў і перадала абраз у дэпазіт у мясцовы езуіцкі калегіум. Прычым з умовай, што з надыходам спрыяльных часоў айцы езуіты вернуць яго ў Юравічы.

І цяпер арыгінал абраза

Да Юравіцкай святыні — вялікая павага

— у Кракаве, у касцёле св. Барбары. Яго неяк наведваў прафесар Адам Мальдзіс, і на пытанне навукоўца, ці магчымы абмен копіі абраза на арыгінал, які захоўваецца ў касцёле, тамтэйшы святар адказаў: такое магчыма, калі на тое будзе Боская ласка ды садзеянне польскага і беларускага міністраў культуры. Спадар Адам высветліў, што ў кракаўскім кас-

цёле абраз не выяўляў сваю моц цудамі: можа, арыгінал чакае вяртання ў Юравічы, замены яго на копію...

Пад час маёй сустрэчы з епіскапам Леанідам ён падкрэсліў: варта прыкласці ўсе намаганні, каб вярнуць арыгінал абраза Маці Божай Юравіцкай у Юравічы. І сам ён таксама будзе маліцца, рабіць адпаведныя захавы, каб вяртанне адбылося.

СВОЙ ШЛЯХ

Гармонія прыгажосці

Мінчанка Ганна Малярова стала віцэ-чэмпіёнкай свету па бодзіфітнэсу

Мікалай Бойка

Слова замежнага паходжання ў падзаголоўку ўжо добра вядома прыхільнікам здаровага ладу жыцця, прыгажосці, элегантнасці і грацыёзнасці. Рабіць сябе прыгожым і дужым — гэта ж здорава! І тое, як суладна могуць прыстаранні суіснаваць прыгажосць і сіла, добра бачна было нядаўна ў Кіеве: там праходзіў Чэмпіянат свету па жаночым бодзібілдывгу, фітнэсу, бодзіфітнэсу... Ну і гэтак далей. Спартсменкі ў некаторых дысцыплінах падобнага кшталту і мужчыны.

Беларусь на чэмпіянаце ў Кіеве прадстаўляла жаночая зборная, 13 спартсменак змагаліся за медалі ў трох дысцыплінах: фітнэс, бодзіфітнэс і фітнэс-бікіні. У выніку — 12-е месца. Але пры тым дзве нашыя зямлячкі сталі лепшымі ў сусветным рэйтынгу: Ганна Малярова — у бодзіфітнэсе ў катэгорыі да 168 сантыметраў стала сярэбнай прызёркай, Аліса Шчагрыковіч — шостая ў фітнэсе ў катэгорыі звыш 163 сантыметраў.

Ці быў выпадковым поспех Ганны Маляровай на Чэмпіянаце свету ў Кіеве? Пэўна, не. З чэмпіёнкай Беларусі па бодзіфітнэсу і фітнэс-бікіні, віцэ-чэмпіёнкай свету па бодзіфітнэсу мы гутары-

лі пасля яе ўзнагароджання. Аказваецца, каб дасягаць вынікаў у працы над уласным целам, важна многае: трэніроўкі, рэжым, харчаванне, нават стан душы... А яшчэ Ганне вельмі хацелася перамагчы і годна прадставіць Беларусь на чэмпіянаце. Дапамагалі ёй як маглі і блізкія людзі. Ды і сталіца Украіны сустракае яе гасцінна: летась у красавіку мінчанка ўжо паспяхова ўдзельнічала ў Адкрытым кубку Кіева па бодзібілдывгу, бодзіфітнэсу, фітнэсу і бікіні і стала першай у катэгорыі бікіні да 165 сантыметраў.

На гэты раз у групу падтрымкі спартсменкі ўваходзілі яе маці і любімая цётка, яшчэ сяброўка Кацярына Купрыянава: яна «візажыст і неверагодна абаяльная і добразычлівая дзяўчына». Даваў парады трэнер Дзмітрый Герыловіч, а таксама яго жонка, чэмпіёнка свету-2012 Наста Гурына. Хварэў за сваю каханую Ганну і яе любімы малады чалавек, Андрэй Барадускін. «Без падтрымкі і дапамогі трэнера, блізкіх людзей мне наўрад ці ўдалося б дамагчыся высокага выніку на чэмпіянаце, — упэўнена Ганна. — А ўвайсці ў тройку лепшых спартсменаў планеты ў сваёй катэгорыі — паверце, вельмі няпроста. На чэмпіянаце свету, які праходзіў летась у Беластоку, я была 8-й

Мінчанка Ганна Малярова (у цэнтры) з групай падтрымкі

у катэгорыі фітнэс-бікіні да 168 сантыметраў. Так што сярэбраны медаль у Кіеве — гэта, безумоўна, поспех».

Цікава было даведацца: хто бацькі беларускай красуні? Аказваецца, яе тата, Іван Іванавіч, працуе ў кампаніі «Белавія», ён камандзір Боінга-737, а мама, Таццяна Мікалаеўна, загадвае інтэрнатам Мінскага фінансаво-эканамічнага каледжа. На пытанне, што такое шчасце, віцэ-чэмпіёнка ад-

казала амаль не задумваючыся: «Здароўе дарагіх і блізкіх людзей, гармонія ва ўсіх сферах асабістага жыцця». Дарэчы, наша зямлячка ўжо атрымала афіцыйнае запрашэнне на турнір «Гран-пры Цюмень», які пройдзе на пачатку лістапада. Ведаю, што там моцная беларуская дыспара, таму і звяртаюся да суайчыннікаў: прыходзьце пахварэць за нашу Ганну Малярову! Яе перамогі — гэта і нашы перамогі.

Дзядзькавы ўніверсітэты

Іван Івану

У Дзяржаўным літаратурным музеі Янкі Купалы адкрылася дакументальна-мастацкая выстава «Душы маёй тварэнні...» да 85-х угодкаў Янкі Раманоўскага. Гэта — родны пляменнік Песняра.

Светлыя таленты і вабяць да сябе, і спрыяюць абуджэнню творчых здольнасцяў іншых людзей. А яшчэ цікава аналізаваць, як у тым ці іншым родзе з'яўляюцца адметныя асобы. Што гэта — гены? Ці сама атмасфера жыцця побач з духоўна багатымі творцамі прыўзнямае чалавека над побытам, спрыяе самавыяўленню, праяўленню іскры Божай?

Мастака Янку Раманоўскага ў свеце мастацтва ведаюць як чалавека, які адыграў значную ролю ў станаўленні беларускай графічнай школы. Адным з першых у Беларусі ён пачаў працаваць у складанай тэхніцы афорта, яго літаграфіі «А хто там ідзе?», «Янка Купала ў Пецярбургу», «Дума аб Радзіме» і сёння прадстаўлены ў асноўнай экспазіцыі Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы.

Але хто ён такі, гэты Раманоўскі? Адкуль у яго такая глыбокая цікавасць да Купалавай творчасці? Многае становіцца зразумелым, калі ведаеш: ён сын малодшай сястры Янкі Купалы, Леакадзі Дамінікаўны Раманоўскай, названы ёй Янкам у гонар брата. Ён і нарадзіўся ў Купалавым доме, жыў там. «З натуре маляваў партрэты паэта, яго сваякоў і знаёмых, купалаўскія мясціны ў Мінску і Ляўках», — чытаем у інтэрв'е. Па словах самога мастака, родны дзядзька, Янка Купала, быў для яго першым крытыкам і дарадчыкам аж да апошняга развітання ў 1941-м.

Янка Раманоўскі

У Купалаўскім музеі, вядома ж, збіраюць матэрыялы як пра Песняра, так і пра яго акружэнне, родзічаў. Мастацкая частка выставы «Душы маёй тварэнні...» дае магчымасць пабачыць адметныя графічныя і жывапісныя творы мастака з фонду Дзяржаўнага літаратурнага музея Янкі Купалы. Заканамерна, што сярод іх ёсць партрэты Янкі Купалы і сваякоў творцы, дзелячаў культуры Беларусі, ілюстрацыі да твораў Песняра. А ў дакументальнай частцы — фотаздымкі, асабістыя рэчы мастака. Усё гэта дапамагае лепш зразумець, як вялікі талент Янкі Купалы ўплываў на творчасць пляменніка, а таксама як сам Янка Раманоўскі, таленавіты нашчадак роду Луцэвічаў, далей нёс эстафету творчасці.

ГЛЫБІНКА

З вершамі па жыцці

Спадарыня Рэгіна — пісьменніца, мастачка, фатограф і проста клапатлівая гаспадыня. А жыве яна ля мяжы з Літвой, у вёсцы Ліпкі на Астравеччыне.

Юлія Букель

На ўзгорку яе вялікі дом, пры ім — прыгожыя восеньскія кветкі, гараць агнём ягады рабіны, даспяваюць яблыкі. Уваходжу за браму. Тут ля ног круціцца курачка з куранятамі, гудзяць пчолы, дзесьці падае голас сабака. Прыгажосць! А валадарыць усім гэтым яна, Рэгіна Іосіфаўна Дрэма. «Лето так я провожу:/ С домашней птицею дружу./ Меня они понимают./ И только радость доставляют. /В окружении этих «лиц»/ Счастлива я без границ!», — згадвае субяседніца верш, напісаны ў дзяцінстве. Гэта таксама і брат яе «мог прыдумаць вершы сходу», заўважыла далей.

Рэгіна Дрэма: і гаспадыня, і паэтка

ца на бухгалтара. А як выйшла замуж і з'ехала ў Вільнюс, там стала швачкай. Ды творчасць заўсёды ішла побач, дапамагала ў складаных хвілінах. А такіх было нямала: рана стаўшы ўдавой,

спадарыня Рэгіна дачку гадала адна. Што яшчэ давала сілы? Яна вельмі пазітыўны і жыццерадасны чалавек, і ў яе вершах, апавяданнях гумару шмат. За гэта і празвалі яе калегі і сябры «хадзячым анекдотам». «Тэмы падкідае само жыццё, — гаворыць з усмешкай. — Штосьці заўважыла, крыху пакруціла, дадумала — і гатовы сюжэт. Напрыклад, бачу, што курачкі мае блізка падышлі да сабакі. І ў галаве — некалькі радкоў, быццам думкі сабакі: «Заходзіце ко мне, куры,/ Косточкой вас угощу./ А потым на «шуры-муры»./ Вас, быць можа, раскручу».

Калі захварэў бацька, Рэгіна Іосіфаўна вярнулася да яго, на Радзіму. Думала, ненадоўга — а сустрэла ў родных мясцінах сваё каханне і цяпер шчасліва жыве з мужам. «Чужаніца ва ўласнай вёсцы — гэта пра мяне ў далёкія гады перастройкі, калі вярнулася ў Ліпкі. Адразу выпісала

раёнку, «Астравецкую праўду», каб успомніць мову і ведаць навіны раёна», — прыпамінае яна. І стала супрацоўніцай з газетай. Заняла ў конкурсе першае месца, калі даслала свой адметны подпіс да фотаздымка. Цяпер усе ў раёне ведаюць Рэгіну Дрэма па гумарыстычных вершах-каментарах да фотаздымкаў з серыі «Што б гэта значыла?».

Рэгіна Іосіфаўна цяпер і з камп'ютарам на «ты», засвечана ў сацыяльных сетках, выкладвае там свае вершы, апавяданні, фотаздымкі. А фатаграфаванне любіць, удзельнічае ў конкурсах. І цудоўна малюе. Гэты талент, дарэчы, ад яе пераняў унук Павел, чаму яна вельмі рада. «А як наконт выдання асобнай кніжкі твораў?» — спытала я на заканчэнне гутаркі. І пачула ў адказ жартаўлівае: «Поэтом быць я не мечтаю./ А можа, дае не хочу./ Стихи я просто сочиняю./ Душе занятие ищущу».